

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 66/09-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. februára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť O. M., mal. J. M., zastúpeného matkou O. M., a M. M., všetci bytom Česká republika, zastúpených advokátkou JUDr. H. D., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo pod sp. zn. 3 C 83/08 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. M., mal. J. M. a M. M. **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. februára 2009 doručená sťažnosť O. M., mal. J. M. a M. M. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na

prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 3 C 83/08.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia podali 11. augusta 2006 na Okresnom súde Dolný Kubín žalobu, ktorá bola zaregistrovaná pod sp. zn. 7 C 151/2006. V súvislosti so súdnou reorganizáciou sa od 1. januára 2008 miestne príslušným súdom stal okresný súd, kde je žaloba registrovaná pod sp. zn. 3 C 83/2008.

Predmetom konania je ochrana osobnosti sťažovateľov pre narušenie ich súkromia a spôsobenie citovej ujmy v dôsledku úmrtia blízkej osoby pri dopravnej nehode, ktorú zaviniť žalovaný. Okresný súd Dolný Kubín podľa sťažovateľov iba vyrubil súdny poplatok, rozhodol o ich oslobodení od súdneho poplatku a zaslal vec na vyjadrenie žalovanému. V roku 2007 nevykonával žiaden úkon. Okresný súd neurobil vo veci žiadny úkon.

Z dôvodu nečinnosti okresného súdu sťažovatelia podali 21. novembra 2008 sťažnosť na prietahy v konaní, na ktorú odpovedala predsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr. 4538/08 z 28. novembra 2008 doručeným právnej zástupkyňi sťažovateľov 4. decembra 2008. V liste okrem iného uviedla „... zákonná sudkyňa sa s vecou oboznámila a do 31. 01. 2009 bude termín pojednávania vytýčený. Vec budem pravidelne v trojmesačných lehotách sledovať a dbať, aby k neodôvodneným prietahom viac nedochádzalo.“. Do času podania sťažnosti na ústavnom súde termín pojednávania nariadený nebol.

Z uvedených dôvodov sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo O. M., maloletého J. M., zast. matkou... a M. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu... v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 83/2008 bolo porušené.

2. Okresnému súdu... sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 83/2008

konal bez zbytočných prietáhov.

3. O. M. priznáva finančné zadosťučinenie 3 500 €..., ktoré je Okresný súd... povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Maloletému J. M., zast. matkou..., priznáva finančné zadosťučinenie 3 500 €..., ktoré je Okresný súd... povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. M. M. priznáva finančné zadosťučinenie 3 500 €... ktoré je Okresný súd... povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

6. Okresný súd... je povinný uhradiť 375,45 € trovy právneho zastúpenia...) na účet ... právneho zástupcu JUDr. H. D... do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Odmietnuť môže aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal k dispozícii podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť

takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných priet'ahov a ustanovuje za také priet'ahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdech v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania s'ťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené priet'ahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje s'ťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním s'ťažnosti zistí, že s'ťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon s'ťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti s'ťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť s'ťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Z rozhodovacej praxe ústavného súdu vyplýva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv.“ (III. ÚS 44/03).

Ústavný súd v okolnostiach danej veci uvádza, že podanie sťažnosti predsedníčke okresného súdu (21. novembra 2008) v krátkom čase pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (6. februára 2009) sa javí byť iba formálnym úkonom, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak taká sťažnosť mohla mať, ak by predsedníčka okresného súdu dostala primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným priet'ahom vo veci samej (m. m. IV. ÚS 306/04, III. ÚS 78/05, IV. ÚS 194/05). Uvedené platí o to viac, ak predsedníčka okresného súdu listom z 28. novembra 2008 (doručeným právnej zástupkyňi sťažovateľov 4. decembra 2008) okrem iného strane sťažovateľov uviedla, že „... *Vec budem pravidelne v trojmesačných lehotách sledovať a dbať, aby k neodôvodneným priet'ahom viac nedochádzalo.*“.

Ústavný súd si nemohol nepovšimnúť, že sťažnosť je podaná iba proti okresnému súdu, na ktorom sa ich žaloba nachádza od 1. januára 2008 (predtým bola na Okresnom súde Dolný Kubín, ktorý ako porušovateľ práv označený nebol). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že v sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovatelia domáhali. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovatelia domáhajú v petite svojej sťažnosti a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označili za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). Keďže sťažovatelia v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane zastúpení advokátkou sa v návrhu na rozhodnutie sťažnosti nedomáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) tiež v konaní Okresného súdu Dolný Kubín, ústavný súd viazaný

návrhom sťažovateľov na začatie konania v zmysle čl. 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde sa týmto (prípadným) porušením nemohol zaoberať.

Preto ústavný súd odmietol ich sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľov.

Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľov v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným priesťahom, predložili ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2009